

Platform
Mantelzorgbelang
Den Haag

Migranten mantelzorgers

Waar hebben zij behoeften aan?

Over het Platform Mantelzorgbelang Den Haag

Wij van het Platform Mantelzorgbelang Den Haag vinden het belangrijk dat de stem van mantelzorgers wordt gehoord bij de gemeente en organisaties. Wij willen dat mantelzorgers de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. Onze missie is dan ook dat mantelzorgers kunnen zorgen op een manier die bij hun leven past. Ook vinden we het belangrijk dat je als mantelzorger een beroep kunt doen op ondersteuning die nodig is om de mantelzorg te kunnen combineren met andere activiteiten.

Zie ook: platformmantelzorgbelangdenhaag.nl

Inleiding

Mantelzorg is zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt gegeven aan een hulpbehoevende door één of meerdere leden van diens directe omgeving, waarbij de zorgverlening direct voortvloeit uit de sociale relatie (Nationale Raad voor de Volksgezondheid)

Mantelzorgers met een migratieachtergrond zorgen, overigens net als mantelzorgers zonder migratieachtergrond, vaak lang en intensief voor een familielid of vriend. Uit onderzoek blijkt echter dat zij dit, vaker dan autochtone mantelzorgers, zonder hulp van professionals doen. Door de vergrijzing zijn er in de toekomst steeds meer mensen die voor één of meer naasten mantelzorgen. Hoe kunnen wij ervoor zorgen dat mantelzorgers met migratieachtergrond het zorgen nu en straks kunnen volhouden? Dit is belangrijk, want wanneer deze mantelzorgers door de druk van de zorg uitvallen, hebben er twee mensen hulp nodig.

Platform Mantelzorgbelang Den Haag wil de positie en ondersteuning van mantelzorgers met een migratieachtergrond in Den Haag versterken om uitval bij deze mensen te voorkomen. Door de eerdergenoemde vergrijzing én de tekorten op de arbeidsmarkt komt de zorg voor naasten steeds meer op de schouders van de mantelzorger terecht. Het is dus van maatschappelijk belang dat deze mensen zo lang mogelijk hun werk op een prettige manier kunnen doen. Maar wat hebben zij dan nodig?

Om een beeld te krijgen van de behoeften van mantelzorgers met een migratieachtergrond en te kijken of het actuele ondersteuningsaanbod in Den Haag op die behoeften aansluit hebben we gesprekken gevoerd met mantelzorgers en met organisaties waarvan wij weten dat ze een nauwe band hebben met hun achterban. Deze organisaties weten vaak haarfijn wat er speelt bij mensen achter de voordeur en kennen hun beweegredenen. Hierachter komen is belangrijk omdat we in Den Haag door culturele verschillen misschien niet altijd zicht hebben op wat de verschillende groepen in onze stad nodig hebben. De organisaties waar we mee hebben gesproken zijn: Marokkaanse Moskee El Mouhsinin, Buurtcentrum De Mus-sen, Buurthuis Mandelaplein, Bewonersorganisatie Paraplu, Pelita, Vadercentrum Adam, Buurtkamer De Luyk, Stichting Mara, Haags Ontmoeten, Sportief Plus, Stichting Ester, STEK, Chinese Brug/ VNC (Vereniging Nederland China) en gezondheidscentrum Rubenshoek.

Aanvullend op de gesprekken hebben we bestaande onderzoeken en literatuur geraadpleegd en de uitkomsten van de partnerbijeenkomst mantelzorg benut. Deze partnerbijeenkomst werd op 9 maart 2022 door de gemeente georganiseerd.

In deze notitie staan de belangrijkste bevindingen. Zij vormen de opmaat voor ons advies aan de gemeente Den Haag en naar de andere partijen in onze stad die het verschil kunnen maken voor mantelzorgers met een migratieachtergrond.

Migranten mantelzorgers in beeld

De groep migrantenouderen, dit zijn ouderen die niet in Nederland zijn geboren, wordt steeds groter. Met het ouder worden neemt bij deze mensen de behoefte aan zorg en ondersteuning toe. Prognoses van het CBS laten zien dat de Indonesische, Surinaamse en Antilliaanse gemeenschappen in 2050 het sterkst vergrijsd zijn; 35% van hen is tegen die tijd ouder dan 65 jaar (NIDI/CBS, 2020). Onder mensen met een Turkse en Marokkaanse is dat 21%, terwijl tegelijkertijd het percentage kinderen onder al deze groepen sterk afneemt.

Geschetste problemen:

- De term 'mantelzorg' is binnen de migrantengemeenschappen niet bekend. Dat maakt het voor professionals lastig om deze mensen aan te spreken op hun rol. Het zorgen voor elkaar is binnen deze groepen een vanzelfsprekendheid, waarbij culturele en religieuze waarden een belangrijke rol spelen.
- Door de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen binnen deze gemeenschappen is het een vanzelfsprekendheid dat vrouwen de mantelzorg doen. Mannen zijn hier niet of nauwelijks bij betrokken en zij realiseren zich niet wat mantelzorg in de praktijk betekent. Omdat het door de mannen niet wordt besproken is het ook geen onderwerp waar de vrouwen het over mogen/kunnen hebben en weten veel vrouwen niet dat zij om hulp kunnen vragen.

- Door deze vrouwen wordt geen ruimte ervaren om zelf keuzes te maken: 'wil ik wel mantelzorg zijn?' Bij deze vrouwen en meisjes die mantelzorgen zie je dat dit invloed heeft op hun eigen ontwikkeling. Ze werken niet of niet meer, hebben weinig sociale contacten en doen niet (meer) wat ze zelf leuk vinden. Als de zorgvrager komt te overlijden gebeurt het regelmatig dat de mantelzorgster ervaart dat zij zichzelf heeft verwaarloosd en niet in staat is om haar leven opnieuw op te pakken.
- Er zijn binnen gezinnen zorgen. Door de vergrijzing neemt de druk op de kinderen om te zorgen toe, terwijl de bereidheid en mogelijkheden om te zorgen afnemen. De jongere generaties zijn meer op zichzelf gesteld, wonen verder weg en vrouwen werken steeds vaker. Dit is ook noodgedwongen om voldoende inkomen te hebben. Veelgenoemde zorgen zijn: eenzaamheid onder ouderen, wat te doen als de zorgbehoefte groter wordt en overbelasting bij de (klein) kinderen.

“Zorg aan naasten hoort bij het bestaan. Daar komen geen rechten en plichten bij kijken.”

“Zij kan haar dochter niet bij een dagbesteding laten meedoen, omdat ze bang is voor haar maagdelijkheid. Dit zorgt ervoor dat mevrouw nooit ontspanning heeft.”

Vraag naar en beschikbaarheid van ondersteuning

- Om hulp vragen is niet vanzelfsprekend bij groepen met een migratieachtergrond. Dat heeft meerdere redenen. Vanuit gewoonte en schaamte wordt hulp van buiten de eigen gemeenschap niet of laat ingeschakeld. Maar het werkt ook andersom: professionals geven geen doorverwijzing vanuit de aanname dat migrantenouderen de problemen zelf wel oplossen met hulp vanuit de eigen gemeenschap.
- Mantelzorgers met een migratieachtergrond weten vaak niet waar ze terecht kunnen met vragen over ondersteuning en maken minder gebruik van zorg- en welzijnsvoorzieningen. Dit komt doordat taal en ingewikkelde aanvraagprocedures hen belemmeren. Soms speelt mee dat mensen illegaal (ongedocumenteerd) in Nederland zijn. Zij zijn bang om opgepakt te worden wanneer ze een aanvraag zouden doen.
- Informatiebronnen als websites en flyers waar het aanbod mee te vinden is, sluiten onvoldoende aan bij de doelgroep. Het persoonlijk overbrengen van de mogelijkheden die er voor mantelzorgers zijn is beter.
- Waardering en steun wordt gegeven door God. Dat gaat boven steun door de overheid of van andere organisaties. Anderzijds vinden ze een blijk van waardering prettig. Het is fijn dat je als mantelzorger wordt gezien.
- Hulp vragen valt of staat met vertrouwen. Is degene die informatie en ondersteuning geeft bijvoorbeeld bekend binnen de gemeenschap en met de eigen gebruiken en gewoonten?
- Als er hulp wordt ingeschakeld dan is dat vooral praktische hulp, bijvoorbeeld hulp bij het huishouden.
- Er is vooral behoefte aan financiële vergoedingen of een PGB.
- Er zijn veel organisaties die van alles aanbieden, waarbij niet altijd duidelijk is voor welke vraag en doelgroep zij werken. Gebrek aan afstemming draagt bovendien bij aan tegenstrijdige adviezen en aanbod.
- Continuïteit in de geboden ondersteuning wordt als onvoldoende ervaren. Een voorbeeld hiervan is mantelzorgconsulenten inzetten en vervolgens wegbezuinigen.
- De ervaring bij de ondervraagden is dat de formele zorg de neiging heeft om de regie over de zorg over te nemen. Zij ervaren dat je als naaste dan in dienst staat van de professionals. Dit druist in tegen de eigen behoeften en cultuur. Mensen willen graag zelf kunnen bepalen wat er met hun naaste gaat gebeuren. Zij weten als geen ander wat die persoon prettig vindt.
- Het is belangrijk dat in de geboden zorg rekening wordt gehouden met het eigen geloof en de gebruiken. Is in een zorginstelling bijvoorbeeld het eten halal? En is er ruimte voor het ontmoeten van mensen met dezelfde achtergrond?

“Na de training heeft zij al haar zussen bij elkaar geroepen en aangegeven dat zij de zorg niet alleen aan kan. De zussen deden niet moeilijk; er zijn concrete afspraken gemaakt. Gevolg is minder stress en minder overbelasting.”

Uitdagingen

- Bespreekbaar maken taboes: Er is nog veel taboe op het onderwerp zorgen voor elkaar. Uit respect voor ouderen wordt er bijvoorbeeld weinig gesproken over de laatste levensfase of over de problemen waar kinderen en kleinkinderen tegenaan lopen in de zorg voor hun (schoon)ouders.
- Ondersteuning: Mantelzorgers weten vaak niet waar ze terecht kunnen met vragen over ondersteuning en maken minder gebruik van zorg- en welzijnsvoorzieningen. Ook professionals weten deze mantelzorgers moeilijk te bereiken.
- Cultuurspecifieke zorg: Organisaties en professionals weten vaak niet aan te sluiten bij de specifieke behoeften en gebruiken van migranten ouderen en hun mantelzorgers. Taalproblemen, onbegrip en onbekendheid spelen daarbij een rol.
- Betrokkenheid bij de zorg: Er wordt een grote kloof ervaren tussen formele en informele zorg (de zorg die wordt gegeven door de naaste familie en zorg gegeven door professionals en zorgorganisaties). Gewenst is een goed samenspel en zelf betrokken blijven bij de zorg.
- Wonen: Woningen zijn vaak niet geschikt om iemand die zorg nodig heeft thuis te nemen. Er kunnen ook financiële gevolgen zijn wanneer je een naaste die zorg nodig heeft in huis neemt. Je kunt dan bijvoorbeeld gekort worden op huurtoeslag of een uitkering.
- Emancipatie van de mantelzorger: Vanuit de gemeente en partners lijkt vooral de nadruk te liggen op het op orde houden en maken van het aanbod voor mantelzorgers en dit aanbod toegankelijk te krijgen voor de mensen. Na gesprekken met de organisaties in de stad blijkt dit niet voldoende. Eerst moet er ruimte komen voor de vrouwen die mantelzorgen om over hun rol en wensen in het leven te kunnen praten. Pas wanneer zij het gevoel hebben: ik ben de ook een sturende factor in mijn eigen leven, niet alleen mijn man of mijn geloof, dan kun je ze hulp gaan aanreiken. Het lijkt erop dat we de mannen nodig om het gesprek over mantelzorg te kunnen voeren.

Kansen en Ideeën

- Om mantelzorg meer bespreekbaar te maken en mensen de weg te wijzen naar ondersteuning hebben sommige steden goede ervaring met allochtone zorgconsulenten/adviseurs.
- Eigen ontmoetingsplekken organiseren waar informatie wordt gegeven en het thema mantelzorg besproken kan worden. Hiertoe kan ook worden aangehaakt bij activiteiten van buurthuizen, zelforganisaties en moskeeën.
- Training van ‘Systematisch leren’ voor vrouwen waarin zij leren grenzen te stellen en zich bewust te worden van hun eigen wensen en behoeften.
- Trainen van (zorg)professionals in cultuursensitief werken.
- Denktafel om samen met de doelgroep ideeën te inventariseren om mantelzorgers beter te bereiken.
- Inzet van ervaringsdeskundigen.
- Bij het verstrekken van een sociale huurwoning wordt gekeken of de mantelzorger in de buurt van de zorgbehoevende kan blijven wonen. Dit door middel van een urgentieverklaring.
- Een mantelzorgwaardering specifiek voor vrouwen met een migratieachtergrond. Bijvoorbeeld een verwendag in samenwerking met vrouwengroepen van moskeeën en van zelforganisaties.
- Het betrekken van de mannen bij het gesprek over mantelzorg. Via hen zijn de vrouwen die mantelzorgen beter te benaderen over het onderwerp.

Colofon

© 2022, Platform Mantelzorgbelang Den Haag

Interviews: Gerrit Reef en Hafida Amajoud

Teksten: Hafida Amajoud, Jan Anne van Dijk en Eveline Veldt

Eindredactie: Eveline Veldt

Vormgeving: Wim Bekebrede

Drukwerk: Drukwerkdeal

Platform Mantelzorgbelang Den Haag

Zonnebloemstraat 111 • 2565 RR Den Haag

info@platformmantelzorgbelangdenhaag.nl • www.platformmantelzorgbelangdenhaag.nl